

grunde er bestemmelsen udformet således, at der etableres særskilte forældelsesforløb for rettighedshavernes krav mod organisationen og dennes krav mod kabelanlæggene. For at tilgodese hensynet til en hurtig og effektiv rettighedsclearing foreslås det videre, at en afbrydelse af forældelsen ikke skal kræve, at der foretages retslige skridt overfor kabelanlæggene eller fællesorganisationen, men at forældelsen skal kunne afbrydes ved skriftligt påkrav, og der løber herefter en ny forældelsesfrist på 3 år.

Til nr. 3

Ændringsforslaget går ud på en udvidelse af ophavsmandens eneret for så vidt angår udlejning af eksemplarer af musikværker. Mens der efter gældende lov kun kræves samtykke fra ophavsmanden til udlejning af noder (musikalier) udvides kravet herom ved forslaget til at gælde udlejning af enhver form for eksemplarer af musikværker, altså også f.eks. grammofonplader og indspillede kassettebånd.

Det er et grundlæggende udgangspunkt for den ophavsretlige lovgivning, at ophavsmanden bør have eneret til enhver udnyttelse af værket, der ikke er af helt uvæsentlig økonomisk betydning. Et vigtigt element i eneretten er den ret, som lovens § 2 tillægger ophavsmanden til at bestemme over spredningen til almenheden af eksemplarer af værket. Da eneretten til spredning af eksemplarer blev gennemført som et princip i 1961 mente man dog, af hensyn til den frie omsættelighed af varer, at måtte gøre væsentlige indskrænkninger i denne ret, og det blev således fastsat som en hovedregel jfr. §§ 23 og 25, at når et værk lovligt var udgivet, skulle de af udgivelsen omfattede eksemplarer frit kunne spredes videre ved salg, gave, udlån og udleje m.v. Eneretten til spredning af udgivne værkseksemplarer blev alene opretholdt med hensyn til spredningsformer, som man dengang måtte tillægge væsentlig og selvstændig økonomisk betydning for ophavsmanden. For så vidt angår musikværker bevarede eneretten ud fra dette synspunkt kun for udlejningen af noder. Udlejning af grammofonplader spillede da ingen nævneværdig praktisk rolle, og man syntes ikke på det tidspunkt at have anset det for nødvendigt at lade eneretten omfatte også denne spredningsform.

Dette forhold har imidlertid i de senere år ændret sig på afgørende måde. Der findes allerede her i landet et antal forretninger, som driver virksomhed med udlejning af grammofonplader, og ministeriet har modtaget flere forespørgsler om

lovligheden af at etablere en sådan forretningsvirksomhed. Erfaringer fra udlandet godtgør, at sådanne udlejningsbutikker som oftest annoncerer ikke blot med udlejning af grammofonplader, men også med salg af uindspillede lydånd. Der er ingen tvivl om, at sådanne forretningers opståen har nær sammenhæng med den udvikling, der har fundet sted på reproduktionsteknikkens område, og som har gjort det muligt og nemt for private at fremstille kopier af grammofonplader i god kvalitet. Der er næppe heller tvivl om, at langt de fleste af dem, der lejer plader, gør det for at indspille dem på bånd.

Det er indlysende at det vil kunne få alvorlige skadevirkninger for både skabende og udøvende kunstnere samt for fonogramindustrien, såfremt udlejningsvirksomheden ikke bringes under kontrol. Antager den et betydeligt omfang vil der kunne blive tale om en følelig indtægtsnedgang for de kunstnere, der er afhængig af pladesalget – og som allerede lider skade på grund af den omfattende privatkopiering af plader – og stærkt forringede vilkår for produktionen af grammofonplader. Dette fremgår allerede af udenlandske erfaringer. Det er fra brancheside i 1982 bl.a. oplyst at eksistensen af mere end 1000 udlejningsbutikker i Japan har medført en nedgang i pladesalget på det japanske marked på ca. 10 pct. og i områder i nærheden af sådanne forretninger er der konstateret en mindskning i salget på helt op til 60 pct.

Det kan hævdes at udlejningsvirksomheden også har visse positive sider, idet den kan medvirke til at øge interessen for musik og gøre musikken lettere tilgængelig. Disse positive virkninger kan imidlertid efter ministeriets opfattelse på ingen måde opveje de skadevirkninger, der for rettighedshaverne til musikværker kan blive følgen af at opretholde den gældende retstilstand, og den risiko en omfattende udlejningsvirksomhed vil kunne medføre for en forhøjelse af priserne på grammofonplader og en begrænsning i produktionen af plader.

På denne baggrund har man anset det for rigtigt at foreslå bestemmelsen i § 23 ændret, således at der gives ophavsmanden mulighed for at kontrollere udlejningsvirksomheden. Derigennem vil der ved aftaler mellem rettighedshaverne og udlejerne kunne skabes en hensigtsmæssig balance mellem publikums behov for tilgang til musik og rettighedshavernes berettigede krav på en andel i indtægterne fra udlejningsvirksomheden.

Det skal bemærkes at den til § 23 svarende bestemmelse i den norske ophavsretslov allerede siden 1961 har givet ophavsmanden eneret til udlej-